אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת קנא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט"ז מנחם אב תרס"ח - יפו
נמען: הרב יהודה פורת

הרב קוק מסביר מדוע נתן הסכמה לבית הספר של 'המזרחי' ביפו. הגימנסיה (הרצליה) מיוסדת 'בדרך חצוף על כפירה' ומושכת ילדים רבים, ולכן יש לחזק כל מוסד שמציל ילדים ממנה. אם יסלק את השגחתו, עלולים להשתלט עליו מנהיגים מתנגדים. ראוי לקבל השגחה על כל מוסד שמבקש אותה, כדי לצמצם את הנזק. בכיתות הנמוכות אין לימוד שפה זרה, ולכן אין כאן האיסור הידוע. הרב קוק קורא שלא להיבהל מפחדים דמיוניים, ולחמש את החניכים לקראת מלחמת החיים.

עיקרי הדברים

- נימוקי ההסכמה לבית הספר 'המזרחי' ביפו.
- התנגדות לגימנסיה הרצליה.
- השגחה על מוסדות כדי למעט את הנזק.
- שאלת השפות הזרות.

נוסח האגרת

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ט"ז מנ"א[4] תרס"ח[5].

ידידי הרב הנעלה מוהר"י[6] פורת שליט"א[7], שלו'[8] וברכה.

מצאתי לנפשי חובה להשקיט כמה דאפשר את לב כל אוהבי ע"ד[9] הסכמתי, אשר נתתי למיסדי ביה"ס[10] ל"מזרחים" ביפו. כי היו בזה כמה טעמים עקריים, שע"פ[11] שיקול דעת נכונה לא הי'[12] אפשר באופן אחר.

הא'. אחרי שנתיסדה הגימנסיה, שהיא מיוסדת בדרך חצוף על כפירה מחלטת, והיא מושכת אלי' המון רב מילדינו, ראוי לנו לחזק כל כח אשר יולד שיציל איזה מספר ילדים מדי שנה

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 מנ"א - מנחם אב
5 תרס"ח - השנה תרס"ח (1907/1908)
6 מוהר"י - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות י (כגון יעקב / יצחק / יוסף / יהודה / ישראל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
7 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8 שלו' - שלום
9 ע"ד - על דבר
10 ביה"ס - בית הספר
11 שע"פ - שעל פי
12 הי' - היה

בשנה מבאר שוחה זו. ע"כ[13] שמחתי על הצעתם ביסוד ביה"ס, שעכ"פ[14] ישמר בו יסוד היהדות.

הב'. אם הייתי מסלק את השגחתי מזה, אז אפשר הדבר שיפלו ע"ז[15] מנהיגים כאלה, שיעמדו לנו לשטן בכל דרכי התורה, ויתוסף לנו צר ואויב, נוסף על הצנינים הרבים אשר סבונו כבר.

הג'[16]. לפי דעתי ראוי לנו עכשו לקבל השגחה על כל מוסד שירצה להיות תחת השגחתנו, אע"פ[17] שאין אנו מרוצים מיסודו, כדי שעכ"פ נמעט כמה דאפשר ע"י[18] השפעתנו.

הד'. ע"פ[19] התכנית שלהם ירצו להתחיל ממחלקות הנמוכות, ותעברנה איזו שנים שלא ילמדו בו שום שפה זרה, ואין זה לפי-זה בכלל האיסור הידוע, וכשיגיע הזמן בעוד משך שנים, ויהי'[20] צורך לדבר ע"ד שפות אחרות, אז נחכם בדבר אי"ה[21] לעשות על צד בירור של היתר.

ואחרי כל אלה לא חשבתי שיפרסמו שהוא תחת הנהגתי. מ"מ[22] אחרי שעשו ופרסמו - גם זו לטובה בע"ה[23], למען נפקח את עינינו לדעת באורח שכל איך להציל את אה"ק[24] מיד מחריביה, ע"י מה שנחמש את חניכינו בכחות למלחמת החיים, ולא ע"י שיטות כאלה המביאות רפיון-רוח ועצבון, המחשיכות את אור הנשמה ומביאות התגברות לבעלי פרצים, אשר רבו בעוה"ר[25].

ואקוה, שכל אשר יש להם יראת-שמים של אמת יקיימו "בצדק תשפט א"ע", ולא יבהלו כלל מהפחדים הדמיוניים, העלולים לעלות על לב כל מי שאינו שם דרכיו בעומק עיון לדעת איך לעבוד את השי"ת[26] בלב-נכון ובשכל טוב. ואנן שליחותייהו דרבנן קשישי קא עבדינן, שאם היי לפניהם מצב אה"ק כמו שהוא עכשיו ודאי היו נותנים ידם עמנו, לגבר חילים, לדורות הבאים שלא יהיו יראי ד' וחושבי שמו נשפלים נגד הרשעים המרימים קרן בגאוה.

---

13 ע"כ - על כן
14 שעכ"פ - שעל כל פנים
15 ע"ז - על זה
16 הג' - הגאון
17 אע"פ - אף על פי
18 ע"י - על ידי
19 ע"פ - על פי
20 ויהי - ויהיה
21 אי"ה - אם ירצה השם
22 מ"מ - מכל מקום
23 בע"ה - בעזרת השם
24 אה"ק - ארץ הקודש
25 בעוה"ר - בעוונותינו הרבים
26 השי"ת - השם יתברך

הנני דור"ש[27] ידידי הה"ג[28] מהרי"מ[29] שי'[30]. חזקו ואמצו אהובי נפשי, והי'[31] חדות ד' מעוזכם, ובאורו לנו אור, כנה"ר[32] ונפש ידי"ע[33] דוש"ת[34] באה"ר[35],

הק' אברהם יצחק ה"ק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

27 דור"ש - דורש שלום

28 הה"ג - הרב הגאון

29 מהרי"מ - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, מ (למשל: יעקב + משה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

30 שי' - שיחיה

31 והי' - והיה

32 כנה"ר - כנפשו הרמה

33 ידי"ע - ידידו עוז

34 דוש"ת - דורש שלומו ותורתו

35 באה"ר - באהבה רבה